

Celje - skladišče

D-Per
65/1993

5000013546, 10

COBISS

RUDAR

sreda, 22. december 1993, številka 10

PESEM O ZVEZDAH

Vsak človek je zase svet,
čuden, svetel in lep
kot zvezda na nebu...

Vsak tiho zori,
počasi in z leti,
a kamor že greš, vse poti
je treba na novo začeti.

Tako živimo ljudje.
Vsak zase krmari k pogrebu.
Svetloba samo
nas druži kot zvezde na
nebu.

A včasih so daleč poti,
da roka v roko ne seže,
a včasih preblizu so si,
da z nohti lahko
srce kdo doseže...

Od tega menda
človek umre,
od tega z neba
se zvezda ospe.

Tone Pavček

Kaja A.

SREČNO NOVO LETO

novoletna poslanica

KONČUJE SE LETO PREIZKUŠENJ!

Samo še nekaj dni manjka in leto 1993 se bo izteklo. Ko sem lansko leto sestavljal novoletno poslanico, sem med drugim zapisal tudi želji, da bi se gospodarske razmere v Sloveniji izboljšale tako, da bi njeni prebivalci ponovno zaživelij boljše življenje, in da bi se končala vojna na ozemlju bivše Jugoslavije.

Bolj ko danes razmišljam o tem, kaj smo v naši državi v resnici storili za to, da bi se življenjski optimizem prebivalcev povečal, bolj ugotavljam, da je tega v resnici zelo malo. Število nezaposlenih se je še povečalo, socialni status ljudi je nižji kot prejšnja leta, močno so se poslabšale likvidnostne razmere v podjetjih, inflacija ponovno narašča, niti malo nismo uspeli povečati kvalitete v dialogu med strankami. Namesto, da bi kar največ naporov vložili v doseganje boljše prihod-

ljudi v dvajsetem stoletju. Kako dolgo bo vse to še trajalo? Je mar iskanje resnice, ki bi jo priznavale vse sprte strani in tudi ves preostali svet, tako zelo težavno?

Premogu se tržišče zmanjšuje

V našem podjetju smo kljub neprijetnim gospodarskim razmeram uspeli uresničiti večino ciljev, zapisanih v letošnjem delovnem načrtu. Načrtovano proizvodnjo smo presegli za več kot 1% - merjeno v tonah - in za več kot 1,6% - merjeno v giga

se odločili, da ne bomo odpuščali delavcev ali jih pošiljali na čakanje, smo zmanjševali število delovnih dni. Premogovnik je obratoval le 235 dni (namesto 255, kolikor smo načrtovali), kar je najmanj v njegovi zgodovini. Vse preostale dni smo bili na kolektivnem dopustu, na neplačanem dopustu ali pa smo koristili določilo kolektivne panožne pogodbe, ki omogoča zaradi viškov proizvodnje plačilo le 80% dneve. V kolikor se ne bi odločili za takšen način dela, bi na deponiji bilo za okrog 350.000 ton premoga več, kot ga bo sicer ob koncu leta. To pa bi močno zmanjšalo obratovalne možnosti premogovnika v letu 1994 in povzročilo povečevanje stroškov proizvodnje.

V letu, ki se izteka, smo dosegli nekatere, za prihodnost premogovnika pomembne delovne rezultate:

- na odkopu k.-65 m v Južnem krilu je bila dosežena največja dnevna proizvodnja v zgodovini premogovnika - 6570 t/dan,
- največji dnevni napredek odkopa z vertikalno koncentracijo v zgodovini premogovnika je bil dosežen na k.-50 m v Severnem krilu - 4,25 m/dan,
- največja povprečna dnevna proizvodnja v enem mesecu je bila dosežena na odkopu na k.+85 m v jami Škale - 4754 t/dan,
- nikoli v zgodovini premogovnika še ni bila dosežena tako velika izkoriščenost odkopne fronte - v povprečju 35,0 t/m odkopne fronte/dan in
- nikoli v zgodovini premogovnika povprečni odkopni učinek ni bil tako velik kot letos - 50 t/dnino.

Če bi delali vse predvidene dni v letu, bi ponovno ugotavljali rekordne dosežke tudi pri produktivnosti, tako pa bo ta za 2,5% manjša kot v lanskem letu.

Močno so bile zapletene tudi razmere glede likvidnosti. Četudi ugotavljamo, da bo naša proizvodna cena manj kot 5,5 DEM/GJ (kar je zapisano kot izhodiščna cena v pogodbah o prodaji premoga), je bila realizacija plačil premoga zelo slaba. V obdobju januar- oktober je bila plačana realizacija za komercialni premog 3,81 DEM/GJ, za premog oddan v TE Šoštanj 4,29 DEM/GJ, za premog oddan komunalni energetiki pa komaj 1,84 DEM/GJ.

To skupno pomeni, da smo pri enem GJ imeli kar 1,34 DEM izpada prihodka.

Pri proizvodnji 34 milijonov GJ je bila v obdobju januar-oktober tako ustvarjena

nosti, smo se angažirali pri odkrivanju afer, ki so jih v preteklih letih in mesecih povzročili posamezniki, vodstva podjetij, politiki in drugi.

Tudi vojna v naši neposredni sosesčini se ni poglela, nasprotno število mrtvih je že naraslo v več sto tisoč, lakota in revščina sta zajeli večino prebivalcev v Bosni in Hercegovini, v Zvezni republiki Jugoslaviji ter v nekaterih področjih Hrvaške. Ne samo drugod po svetu, tudi v Sloveniji nam je zmanjkalo idej in volje za odpravljanje vzrokov, ki povzročajo najbolj kruto klaňje

joulih. Dosežena proizvodnja je sicer za več kot 7% nižja od proizvodnje, dosežene v letu 1992, kar pa je predvsem posledica veliko slabšega plasmata premoga našim tradicionalnim kupcem. Odjem premoga v Termoelektrarni Šoštanj je letos znašal 3,550 milijonov ton (lani 3,680 mio ton), v Vidmu Papir 133.000 ton (lani 180.000 ton), v Termoelektrarni-toplami Ljubljana 43.000 ton (lani 75.000 ton) in v široki potrošnji 200.000 ton (lani 320.000 ton).

Ker premoga nismo hoteli v prevelikih količinah nalagati na deponijo in ker smo

novoletna poslanica

velika izguba - okoli 3 milijarde SIT. Ker smo gotovinski priliv dobivali samo za osebne dohodke, je bilo težav pri plačevanju obveznosti premogovnika toliko več.

Kakšne so naše možnosti za naprej?

V decembru bomo na delavskem svetu sprejemali delovni načrt za leto 1994. V njem smo zapisali, da bo proizvodnja lignita 4 milijone ton, \pm 5%. To pomeni, da se bomo tudi vnaprej prilagajali tržišču in da bo višina proizvodnje med 3,8 in 4,2 milijona ton. Prav gotovo bomo morali dosegati lastno ceno, ki ne bo večja od 5,5 DEM/GJ, to pa bo zahtevalo od vodstva podjetja, pa tudi od vseh drugih zaposlenih, skrajno odgovoren odnos do dela, do opreme, do odločitev, ki jih bomo sprejemali. Naš cilj mora biti, da ostanemo konkurenčni

uvoženim premogom. Vse svoje znanje in energijo bomo morali podrediti uresničevanju tega cilja.

V parlamentarni razpravi je dokument z naslovom "Strategija racionalne rabe in oskrbe Slovenije z energijo". V tem, pa tudi v drugih strateško pomembnih dokumentih za Slovenijo, je zapisano, da bomo v Rudniku lignita Velenje do leta 2020 pridobivali lignit v višini 4,0 milijona ton/leto, \pm 5%, po ceni 5,5 DEM/GJ in da država naše proizvodnje premoga ne bo subvencionirala. Zapisano je tudi, da bodo čistilne naprave na bloku 4 v TE Šoštanj dograjene do konca leta 1994 in na bloku 5 do konca leta 1996 ter da bo od tega leta naprej TE Šoštanj edini kupec našega lignita. V uresničevanju tako zapisanih usmeritev na področju proizvodnje energije v Šaleški dolini so naše možnosti prav gotovo zelo

natančno definirane.

V letu 1994 bodo stvari, tako vsaj upam, dorečene tudi na področju lastninjenja rudnika. Država bo morala določno definirati lastninski status premogovnikov in opredeliti svoj interes pri tem.

Vsem delavcem Rudnika lignita Velenje želim v letu 1994 obilo trdnega zdravja in osebne sreče. V delovnem okolju naj vam tudi vnaprej uspeva ustvarjati takšno vzdušje, ki bo odločilno prispevalo k vašemu dobremu počutju, s tem pa tudi k čim boljšim delovnim in poslovnim rezultatom celotnega podjetja. Prijetno praznovanje Božičnih praznikov in veliko osebne sreče želim tudi vašim družinskim članom.

Srečno!

dr. Franc Žerdin

Jamska reševalna četa

ZAKLJUČNA REŠEVALNA VAJA

V soboto, 11. decembra, v zgodnjih jutranjih urah se je v jami Preloge začela letošnja zaključna vaja jamskih reševalcev. Predpostavka za vajo je bila nenavadna nesreča v jami - trčili sta akumulatorska lokomotiva, ki je prevažala razstrelivo, in lokomotiva scharf, ki je imela naloženo gorivo. Prišlo je do močne eksplozije, vžiga goriva in olja v remizi na k.-44 m. Ogrožen je bil velik del jame Preloge, Pesje in del jame Škale. Poleg tega je do nesreče prišlo ob koncu redne delovne izmene, ko je bilo na deloviščih veliko rudarjev.

"Takšna predpostavka v resnici ni povsem realna," je povedal vodja reševalne vaje Ivan Čuljak. "Bila pa je izziv za pripravjalce vaje in vodstvo podjetja. Vključila je vse reševalce - kar 152 jih je sodelovalo pri reševanju -, ki so morali obhoditi in

pregledati vse jamske poti in prostore ter poiskati in rešiti sedem ponesrečencev."

Temeljita analiza tokratne vaje bo narejena v januarju prihodnje leto, takoj po vaji pa so njeni udeleženci ugotovili, da so slabše delovale zveze, da so bili nekateri med

njimi slabše pripravljene in da so nekatere ekipe šteje pre malo članov.

Zaključna reševalna vaja je bila priložnost tudi za pregled dela jamske reševalne čete v letu 1993. To je opravil njen vodja Marjan Kolenc, ko je dejal: "Ob koncu leta se vedno zaključuje program usposabljanja jamskih reševalcev za tekoče leto. Letos posebnosti ni bilo, člani čete so opravljali le redne preizkuse usposobljenosti, intervencij v reševalnih akcijah tudi letos - na srečo - ni bilo. Bili pa smo organizatorji letošnjega srečanja rudarskih reševalcev Slovenije in Hrvaške, ki je bilo pripravljeno in izpeljano dobro.

Udeležba članov čete je bila na vajah dobra, manj pa smo zadovoljni z njihovo motiviranostjo za pridobivanje fizičnih sposobnosti. Četa šteje sedaj 160 aktivnih članov in 30 tehničnih sodelavcev. Od lani je manjša za 5 članov; 11 jih iz nje odhaja, nekaj pa je prišlo novih."

Slovo od enajstih članov jamske reševalne čete RLV pa je bilo tudi sklepno dejanje letošnje decembrske reševalne vaje. Za večletno sodelovanje v četi so prejeli priznanja: Anton Prug za 9 let, Vlado Lovrič za 11 let, Marjan Pogorevc za 12 let, Boris Kovše in Marjan Štumpfcl za 13 let, Franjo Tisnikar za 15 let, Miha Oven za 16 let, Karl Judež za 18 let, Jože Rovšnik in Srečko Meh za 19 let ter Zdravko Korez za 23 let.

PROJEKTNA ŠOLA

Projektna šola RLV

MILIJONI TON ČAKAJO NA ODKOP

Podzemlje naše doline skriva še ogromne količine premoga: 200 milijonov ton. Ocenjeno je, da je 27 milijonov ton premoga skritih v severozahodnem predelu jame Preloge in da je možno od te zaloge pridobiti 18 milijonov ton premoga. Na osnovi podatkov iz vrtin je bilo ugotovljeno, da je to kvaliteten premog s kurilno vrednostjo 7,5 do 12 MJ/kg. Za kontinuiteto zastavljene proizvodnje v našem premogovniku je potrebno že leta 1995 v odkopavanje vključiti tudi omenjeni severozahodni predel. Ta predel pa je za odkopavanje zelo zahteven.

Zaradi njegove zahtevnosti in zaradi odločitve za uvajanje projektnega vodenja razvojnih projektov v naš premogovnik je bila organizirana projektna šola. Za 23 naših strokovnjakov se je začela junija letos, nadaljevala jeseni in še traja. Vodi jo priznani strokovnjak za projektno vodenje s Project Management Instituta Ekonomsko-poslovne fakultete v Mariboru dr. Anton Hauc s sodelavci dr. Branetom Semoličem, dr. Andrejem Česnom in dr. Majdo Bastič. Namen te šole je usposobiti člane projektne organizacije za nastavitev plana projekta, za izdelavo zagonskega elaborata in za izpeljavo projekta odkopavanja severozahodnega predela jame Preloge.

V četrtek, 25. novembra, je bila v Vili Široko v Šoštanju predstavitev zagonskega elaborata projekta, ki so ji kot ocenjevalci prisostvovali člani poslovnega odbora in vodje sektorjev našega premogovnika. Pred predstavitev je udeležencem o osnovnih značilnostih projektnega vodenja spregovoril dr. Anton Hauc. Samo predstavitev projekta je usmerjal vodja projekta Ivan Pečovnik, dipl. inž. rud., o posameznih delih projekta pa so spregovorili glavni ustvarjalci oz. vodje delov projekta.

Predstavitev celotnega zagonskega elaborata projekta je pozitivno ocenil dr. Franc Žerdin. Na osnovi njegove ocene in diskusije je bila sprejeta odločitev: obdelava projekta odkopavanja severozahodnega predela RLV naj se v okviru projektna šole nadaljuje in opravi do 31. marca, ko bo predstavitev idejnih projektov in se bomo v RLV odločali o njihovem sprejemu.

mag. Milan Medved, vodja sektorja za raziskave in razvoj

OSP JE EDEN NAJPOMEMBNEJŠIH RAZVOJNIH PROGRAMOV RLV

V pripravo odkopavanja severozahodnega predela (OSP) jame Preloge so vključene vse strokovne službe in ustrezni obrati

RLV. Zaradi širine in težavnosti problematike bodo pri izvedbi sodelovali strokovnjaki z različnih tehničnih področij. Tehnologija odkopavanja sloja premoga v neposredni bližini vodonosnih peskov namreč zahteva velik razvojni korak, zato je pri tem projektu potrebno sodelovanje vseh strokovnjakov. Projektne način vodenja tudi res omogoča takšen način organiziranja, da se v določenem trenutku aktivirajo vsi razpoložljivi kadri, kar je, seveda, prvi pogoj za uspešno izvedbo različnih, še posebej pa zahtevnih nalog.

Odkopavanje severozahodnega predela RLV je eden od najpomembnejših razvojnih programov našega premogovnika, saj pomeni eksploatacijo novega odkopnega polja, ki smo ga v zadnjih nekaj letih pripravili. S predstavitev zagonskega elaborata smo pokazali oziroma konkretno opredelili vso problematiko pri izvedbi tega projekta.

Večino del pri projektu OSP bodo opravili strokovnjaki RLV, ki se bodo pri svojem delu srečali z različnimi razvojnimi problemi, kot so razvoj ustrezne odkopne opreme, sistema za utrjevanje premogovega sloja, izdelave prog v bližini in skozi stara dela, sistema zelo razvejanega transporta in z drugimi vprašanji razvoja.

V prvi četrtini leta 1994 mora delovna skupina pripraviti tehnološki projekt OSP, ki bo predstavljal osnovo za izdelavo ekonomskega elaborata. Le-ta pa bo dokončno omogočil ustrezne odločitve v zvezi z odkopavanjem tega predela RLV.

Ivan Pečovnik, dipl. inž. rud., vodja projekta OSP

PREDSTAVITEV PROJEKTA OSP

Glavna ovira za nemoteno odkopavanje severozahodnega predela so tekoči peski v krovni sloja. Tekoči peski so pod pritiskom in zaradi zmanjšanih debelin varovalne krovinske gline predstavljajo stalno nevarnost za vdor v prog ali na odkop. Do sedaj smo pridobivanje na podobnih ogroženih območjih v rudniku izvajali tako, da smo odkopavali z zmanjšano odkopno višino 3 m (podkopno napredovanje), za varovanje pa smo na vsaki etaži v stropu pustili plast premoga debeline 3 m. To je pomenilo 50 odstotkov izgub na vsaki odkopni plošči.

Z namenom, da se izognemo velikim izgubam in kljub temu omogočimo varno odkopavanje na področjih, ogroženih z vdori tekočega peska, smo pristopili k izvedbi projekta zapolnjevanja in utrjevanja za odkopom.

PROJEKTNA ŠOLA

Glavne značilnosti novega načina odkopavanja so:

- odkopne plošče višine 3,2 - 4,0 m zastavljamo eno tik pod drugo,
- nimamo vmesnih stebrov med ploščami,
- varnost pred vdori zagotavljamo z zapolnjevanjem ter utrjevanjem starega dela za odkopom.

Poudarek je na tehnologiji zapolnjevanja in utrjevanja za odkopom. Pri tem uporabimo produkte izgorevanja (pepel) oz. odžvepljevanja (sadra), ki jih vtiskamo v staro delo za odkopom.

Glavne faze postopka zapolnjevanja in utrjevanja so:

- priprava paste iz pepela in dodatkov na površini,
- prenos paste z zmogljivo črpalko po cevovodu prek jaška do odkopov in,
- vtiskanje paste prek razdelilnih cevi za sekcije hidravličnega podpora.

Pepelna pasta zapolni praznine v starem delu in se po določenem času strdi ter deluje kot malta. S tem dobimo utrjeno ploščo, ki deluje kot varovalna plast pri odkopavanju nižje ležeče etaže.

Na ta način bi odkopali 80 plošč v SZ predelu RLV. Poizkusno obratovanje z uporabo nove tehnologije pa bo že v začetku prihodnjega leta na plošči B-5b v jami Škale.

Poleg varnostnega učinka bi z uporabo tehnologije zapolnjevanja in utrjevanja dosegli tudi ekološke učinke zaradi zmanjšanja količine pepela in ugreznin na površini.

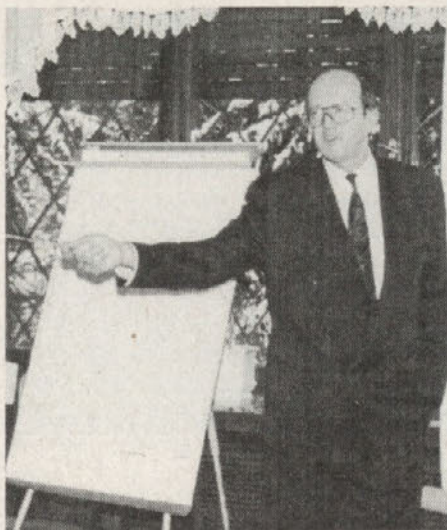
Za uspešno realizacijo projekta odkopavanja SZ predela RLV bo potrebno razviti cel kup opreme in novih postopkov, kar bo vplivalo na ceno premoga iz tega področja. Zato je naslednja vzporedna faza temeljito ekonomsko vrednotenje projekta in šele potem bo možno podati dokončno odločitev o celotni izvedbi projekta OSP.

Aca Poles, dipl.ped.strok.del. pri izobr.

KAJ JE PROJEKTNA ŠOLA IN V ČEM JE NJENA PREDNOST?

Projektna šola je oblika izobraževanja, katere program zajema več smiselno povezanih tem, s katerimi naj bi udeleženci pridobili znanja za vodenje projektov in za projektno delo.

Ker gre za obsežen projekt, je tudi skupina

vodilnih in strokovnih delavcev, ki so bili v podjetju izbrani za delo pri tem projektu, številčno močna. In večja, kot je skupina, težje jo je voditi, bolj jasne morajo biti pristojnosti in odgovornosti njenih članov, težje je skupino uglasiti, jo oblikovati v team, razviti ustvarjalno sodelovanje članov, ki morajo v nekem razmeroma kratkem času pripraviti tudi strokovno zahteven izdelek, kot rezultat tega sodelovanja.

Člani projektne skupine so strokovnjaki vsak na svojem strokovnem področju, metode, tehnike in orodja za vodenje projektov pa so poznali le nekateri. In za delo skupine je idealno, če se skupina uglaši do take mere, da imajo nekatera znanja, ki so nujna za dobro sodelovanje, vsi člani skupine. Poleg te prednosti je v našem primeru, ko gre za delo pri konkretnem projektu, prednost takega izobraževanja še v tem, da udeleženci teoretična znanja, ki jih dobijo, takoj ustvarjalno uporabijo pri svojem delu. Zaradi teh dejstev se je vodstvo podjetja tudi odločilo za projektno šolo. Njen konkretni cilj je bil usposobiti člane projektne organizacije za nastavitev plana projekta, za izdelavo zagonskega elaborata in za izpeljavo tega konkretnega projekta. Do neke mere naj bi bili udeleženci usposobljeni tudi za delo pri drugih projektih.

Program šole je zajemal naslednje teme: projektni management, projekti investicijske izgradnje, planiranje projektov, vodenje projektov, izdelava plana projekta, uporaba programskega orodja za vodenje projektov, izdelava plana projekta s programskim orodjem Super Project.

Izobraževanje je teklo nestrjenih sedem dni, bilo je celodnevno in ob aktivnih meto-

dah dela je bilo za udeležence precej naporno.

V anketnem vprašalniku so ga zelo dobro ocenili in menijo, da je bilo izredno koristno za njihovo delo. Všeč jim je bilo to, da je bilo težišče šole na konkretnem primeru.

Projektni team je po izobraževanju samostojno izdelal zagonski elaborat projekta, ki je bil predstavljen vodstvu podjetja. S tem smo dobili usmeritve za nadaljnje delo.

Z učnimi delavnicami, v katerih bomo diskutirali o variantnih rešitvah v elaboratu zastavljenih dilem in v katerih bi projekt dokončali, bomo nadaljevali. Dokument, ki bo izdelan, pa naj bi bil dovolj dobra strokovna podlaga za dokončno odločitev vodstva.

Dràgica Marinšek

Rudarska godba Velenje

BOGATO LETO 1993

Iztekajoče se leto je bilo za člane Rudarske godbe Velenje bogato in pestro. Imeli so dva velika nastopa: na svetovnem prvenstvu pihalnih orkestrrov v Kerkradeju na Nizozemskem, od koder so prinesli še eno zlato medaljo, in na kongresu svetovne glasbene zveze v Interlaknu v Švici. Poleg tega so v tem letu izdali novo kaseto, novo ploščo, dobili nove uniforme in zaigrali na nekaj novih instrumentov.

Vse to je zahtevalo veliko vaj; letos so jih imeli kar 120 dni, kar je povprečno vsak tretji dan!

Vsega tega ne bi zmogli brez finančne pomoči številnih sponzorjev, poleg glavnega, po katerem nosijo tudi ime - **Rudnika lignita Velenje**. Vsem, ki so velenjskim godbenikom letos pomagali, so se zahvalili na koncertu v petek, 10. decembra, v velenjski glasbeni šoli.

Po koncertu je dirigent Rudarske godbe mag. Ivan Marin povedal:

"Rudarska godba ostaja rudarska. Naši uspehi so tudi sad pomoči in razumevanja glavnega sponzorja, RLV. Zato se najprej zahvaljujemo vsem delavcem RLV, ki za našo dejavnost prispevajo del denarja iz svojih žepov, in seveda tudi vodstvu podjetja. V novem letu želimo vsem veliko zdravja in sreče!"

KRONIKA

Pisalo se je leto 1993

Miha Jauer

JANUAR

V severnem krilu jame Preloge je bil montiran nov napredovalni stroj AM 45, ki je zamenjal star napredovalni stroj GPK ruske izdelave. Novi stroj naj bi dosegel 20% večji povprečni napredek pri izdelavi jamskih prog od starega.

Oblikovano je bilo delovno mesto pomočnika tehničnega vodje za raziskave in razvoj. Nary je bil imenovan mag. Milan Medved. Naloga: koordinacija razvojno-raziskovalnih projektov, načrtno vodenje in usmerjanje razvoja RLV. Sindikat je nadaljeval pogajanja z vlado o plačah.

FEBRUAR

Na 15. redni seji delavskega sveta RLV je bil potrjen zaključni račun za leto 1992. Ustvarjenih je bilo 12 milijonov SIT dobička, s čimer smo zmanjšali izgubo iz leta 1991.

Na 35. redni seji izvršilnega odbora za gospodarjenje je bilo sklenjeno, da bo enajst dni rednega letnega dopusta zaposlenih spremenjenih v kolektivni dopust. Prvi dan je bil izkoriščen že 26. februarja.

MAREC

Dosežena je bila največja proizvodnja v letu 1993 - 413.400 ton, 17. marca pa največja proizvodnja na dan - 23.800 ton.

Razpisali smo kadrovske štipendije za šolsko leto 1993/94, največ - 60 - za poklic rudarja. V oddelku inovacijske dejavnosti so razpisali natečaj za reševanje tehničnih in tehnoloških problemov v RLV.

Rudniška "filmska" ekipa je posnela 20-minutni video film za reklamne potrebe RLV.

V Gradcu je bila podpisana pogodba o izgradnji čistilnih naprav za IV. blok TE Šoštanj.

19. in 26. marca smo imeli kolektivni dopust.

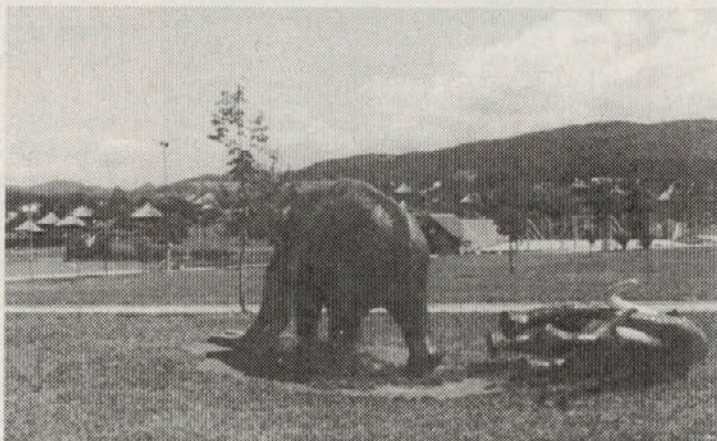
APRIL

Upravni odbor Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Republike Slovenije je sprejel sklepa, s katerima je uredil odmerjanje nadomestil zaradi manjše plače na

drugem ustreznem delu; po sprejetju novega Zakona o invalidskem in pokojninskem zavarovanju sta bili namreč kar dve tretjini rudniških invalidov v slabšem položaju.

Obiskala sta nas novi državni sekretar za energetiko Boris Sovič in predsednik Zveze Svobodnih sindikatov Slovenije mag. Dušan Semolič.

3., 28., 29. in 30. aprila smo imeli kolektivni dopust.

MAJ

Sredi maja je bila 16. redna seja delavskega sveta RLV. Na njej je bil sprejet rebalans proizvodnega načrta rudnika za leto 1993. To je pomenilo zmanjšanje letne proizvodnje za 100.000 ton ali celotne letne količine premoga na 3 milijone 900.000 ton.

Delavski svet je imenoval tudi vršilce dolžnosti predsednika in članov poslovodnega odbora.

Vse več se je govorilo o lastninskem preoblikovanju RLV.

Sodelovali smo na dveh mednarodnih sejmih: Energetika '93 in Vzdrževanje - Tero-tech '93 v Mariboru.

Skoraj 400 rudniških delavcev je prvomajske praznike preživel v Kranjski gori.

Začela se je prenova velenjskega mestnega stadiona.

Rudniški sindikat je kupil apartma v Čateških toplicah.

JUNIJ

Pomanjkanje vode je zaostriло energetsko situacijo in prisililo vlado in vodstvo Elesa k

dogovoru o proizvodnji v TE Šoštanj. Sklenjeno je bilo, da bo RLV v letu 1993 oddal v termoelektrarno 3 milijone 550.000 ton premoga.

Na deponiji je količina premoga padla pod 280.000 ton.

Izplačan je bil prvi del regresa za leto 1993. V gasilskem domu industrijskega gasilskega društva RLV na starem jašku je bil odprt servis gasilske opreme.

Na jašku Škale je "padla" devetindevetdeset let stara zgradba nekdanje rudniške direkcije.

Rudniški odbor Rdečega križa je na proslavi ob 40 letnici organiziranega prostovoljnega anonimnega krvodajalstva v Sloveniji prejel priznanje.

V Ljubljani je bilo ustanovljeno društvo za energetske ekonomiko in ekologijo - Slovenski E-forum. Njegov predsednik je Miha Tomšič.

JULIJ

32. skok čez kožo je med stare rudarje pospremil 93 novincev, njih in vse druge na proslavi pa je nagovoril Boris Sovič.

Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije je RLV registriral kot raziskovalno organizacijo.

Začela se je projektna šola, v kateri se je 23 rudniških strokovnjakov začelo izobraževati za izdelavo rudarskega projekta Odkopavanje severozahodnega predela jame Preloge.

16. julija je bil pod zračnim jaškom Šoštanj narejen preboj, s katerim je bil zaključen ciklus izdelave kompletnih prog proti jami Šoštanj.

Delavski svet je na svoji 17. redni seji sprejel polletno poslovno poročilo. V prvih šestih mesecih leta so bili doseženi zelo dobri proizvodni rezultati, zelo slabi pa sta bili oddaja premoga in likvidnost podjetja.

Zaključen je bil investicijski program "odvodnjevanje severozahodnega in centralnega dela stebra 15 v jami Preloge", s čimer je dolgoročno sproščenih 54 milijonov ton premoga.

Rudarska godba Velenje je na 12. svetovnem glasbenem festivalu v Kerkradeju na Nizozemskem četrtič osvojila zlato medaljo.

V prvi počitniški koloniji otrok staršev, ki delajo v RLV, v Fiesi je bilo 62 otrok.

KRONIKA

Odbor za kulturo pri rudniškem sindikatu je organiziral poletno likovno kolonijo za otroke.

Po nekaj letih premora je bilo spet organizirano počitniško delo za dijake in študente.

18. julija je bilo na deponiji 192.680 ton premoga, suša pa je grozila, da bo proizvodnja v TE Šoštanj omejena.

AVGUST

RLV je obiskal eden od sekretarjev sindikata svetovnega združenja rudarjev in generalni sekretar Evropskega združenja sindikatov rudarjev Damien Roland z Nizozemske.

Na vodi velenjskih jezer je bila reševalna vaja - avgust '93.

Od 16. do 22. avgusta je potekalo čiščenje notranjega grajskega vodnjaka.

SEPTEMBER

6. septembra je bil v jami Preloge opravljen preboj v severno raziskovalno progo, ki je odprl zalogo premoga za kontinuirano odkopavanje štirih milijonov ton premoga na leto do leta 2020.

8. septembra ponoči je prišlo na glavni izvažalni napravi GHH jaška Preloge do okvare. Popravila, preverjanja in opazovanja so trajala skoraj ves mesec.

Gostitelj 18. srečanja rudarskih reševalcev Slovenije in Hrvaške je bil RLV. Prvi dan je zapolnil strokovni posvet o novi rudarski zakonodaji, drugega pa osrednja reševalna vaja. Ogledal si jo je tudi državni sekretar za energetiko Boris Savič.

Izvedena je bila reševalna vaja razlitje nevarnih snovi.

1. septembra je potekla veljavnost deputanih kart za leto 1993.

OKTOBER

Lastninsko preoblikovanje podjetja je v polnem teku.

Začel je teči program dopolnilnega izo-

braževanja skupinovodij v jami.

Končana je bila obnova mestnega stadiona.

Rudniški sindikat je organiziral posvet o zakonu o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Zakon je razlagal Gregor Miklič, državni svetnik in član predsedstva ZSSS.

Od 18. do 25. oktobra je potekalo čiščenje zunanega grajskega vodnjaka, s čemer se je sklenila akcija čiščenja grajskih vodnjakov na velenjskem gradu.

NOVEMBER

Zaradi nadplanske proizvodnje, manjšega odvzema premoga pri vseh odjemalcih in nadplanske količine premoga na deponiji je poslovodni odbor sklenil, da od 2. do 5. novembra v RLV ne bomo delali.

V.d. predsednika poslovnega odbora RLV mag. Franc Žerdin je 9. novembra uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo in pridobil naziv doktorja rudarskih znanosti.

V RLV je bil posvet o razvoju turizma v občini Velenje.

25. novembra je bila v Vili Široko predstavitev zagonskega elaborata projekta "odkopavanje severozahodnega predela jame Preloge".

Rudniški strokovnjaki so prvič sodelovali na mednarodni konferenci zveze za geografske informacije AGI v Birminghamu in predstavili naš prostorski informacijski sistem.

DECEMBER

Na 18. redni seji delavskega sveta RLV sta bila ocenjena proizvodnja in poslovanje v letu 1993. Letni delovni načrt je bil presežen za odstotek. Doseženi so bili pomembni rezultati:

- na odkopu k.-65 m v Južnem krilu je bila dosežena največja dnevna proizvodnja v zgodovini premogovnika - 6570 t/dan,

- na odkopu k.+85 m v jami Škale je bila dosežena največja povprečna dnevna proizvodnja v enem mesecu - 4754 t/dan,

- dosežena je bila največja izkoriščenost odkopne fronte v zgodovini premogovnika - v povprečju 35,0 t/m odkopne fronte na dan,

- dosežen je bil največji povprečni odkopni učinek dosedaj - 50 t/dnino.

Sredi meseca je bila oddaja premoga v TE Šoštanj glede na letni načrt oddaje presežena za 2,56%, v Videm Papir Krško dosežena le 78,60-odstotno, v TE-TO Ljubljana 42,48-odstotno in drugim odjemalcem 81,49-odstotno.

15. decembra je pridobil naziv mag. tehničnih znanosti Simon Zavšek, dipl. ing. geologije.

LETO 1993 V ŠTEVILKAH

Število zaposlenih 14.12. - 4231

- moških 3995, žensk 236

- nanovo prišlo - 122, iz TO 60, štipendisti, pripravniki 53

- odšlo 254

- upokojitve 90, v TO 52, tuji 66, drugo 46

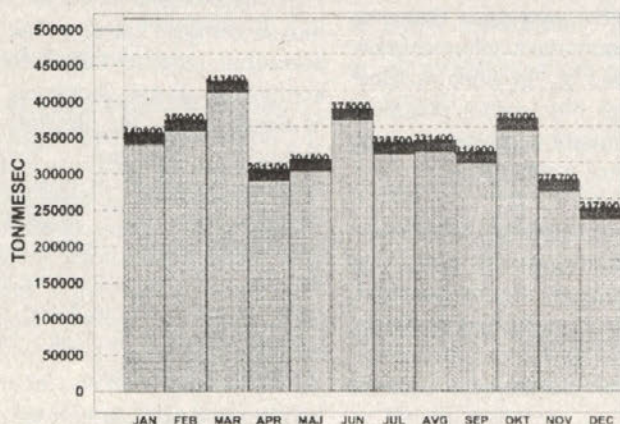
- izobrazbena struktura

- VIII stopnja I, VII/2 5, VII/1 99, VI 82, V 813,

- IV 2443, II 305, I 483

povprečna starost - 33 let in 4 mesece

DOSEŽENA PROIZVODNJA 1993 PO MESECIH

PROSTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM

Tehnični sektor

PROSTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM

Človek je od pradavnine zbiral podatke o svojem okolju. Od prve določitve polmera Zemlje v 2. stoletju, prek Ptolomejevega atlasa v 6., razcveta naravoslovnih ved v 17. stoletju do začetka triangulacijskih in kartografskih del v 19. stoletju. Razvoj zbiranja podatkov o okolju je v 20. stoletju stekel še hitreje in tehnike pridobivanja podatkov so močno prehitete tehnike shranjevanja, analiz in reproduciranja. Kamnite plošče, papiruse in pergamente je zamenjal papir in ostal do danes osnovni medij shranjevanja podatkov.

Pridobivanje in vodenje podatkov o okolju je na obstoječi način drago in časovno zamudno, še posebej če pomislimo, da morajo biti podatki zanesljivo shranjeni in hkrati na enostaven način dostopni. Zaradi tega se je v zadnjih dvajsetih letih intenziviral razvoj sistema, ki bi omogočal učinkovito zbiranje, vodenje, shranjevanje in reproduciranje podatkov o okolju, z

odgovarja na uporabniško usmerjena vprašanja in poizvedovanja. Temelj tega informacijskega sistema predstavljajo podatki, vezani na referenčni koordinatni sistem, vsebina in obseg podatkov pa sta odvisna od potreb in interesov uporabnika. Osnovo sestavljajo zemljiški kataster in zemljiška knjiga, kataster zgradb in objektov ter komunalnih naprav. Na to pa se

Uporaba GIS orodij v RLV

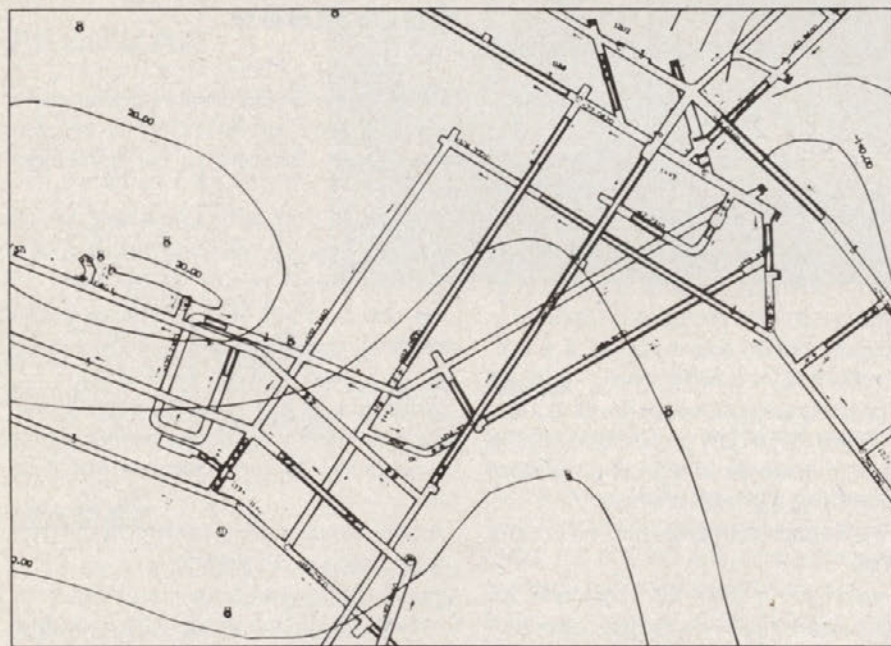
Rudnik lignita Velenje s celotnim eksploatacijskim območjem predstavlja prostorski dejavnik, ki s svojo proizvodnjo močno posega in vpliva na okolje, ga spreminja, preoblikuje ter narekuje specifičen pristop k reševanju prostorskih problemov.

Eksploatacijsko območje premogovnika zajema kmetijske površine, urbana naselja in infrastrukturne objekte, ki so v času eksploatacije ogroženi. Potrebna je postavitve nadomestnih objektov, nove podzemne in nadzemne infrastrukture ter rekultivacija poškodovanih površin. Neposredno in posredno pa premogovnik vpliva tudi na kvalitetne spremembe zemljišč, voda in zraka.

Za reševanje te problematike se je GIS orodje s svojimi možnostmi prostorskih obdelav pokazalo kot zelo priročno in hkrati potrebno orodje. V letu 1991 smo v tehničnih službah RLV potrebo po računalniško podprtem prostorskem informacijskem sistemu zadovoljili z nakupom SDMS (Spatial Data Management System) paketa.

Najprej smo v GIS vnesli topografijo, ki je bila prostorska orientacija oz. podlaga za prikaz ostalih podzemnih plasti. Nato smo vnesli podzemni kataster komunalnih naprav na območju Novih Prelog in nato še na širšem območju eksploatacijskega polja z glavnimi objekti in infrastrukturo ter za tem še zemljiški kataster. Tako smo sedaj sposobni izdelati kakršnokoli analizo komunalnih vodov, vodovoda, ptt omrežja in drugih vodov ter rezultate grafično in numerično predstaviti v želeni obliki. Z vnosom parcelnih in posestnih mej na eksploatacijskem območju lahko opravljamo analize vrste in namembnosti zemljišč, njihovo ogroženost in rekultivirano, ugotovljamo lastnike posameznih parcel, velikosti ter tako kvalitetnejše upravljamo z zemljišči.

Kmalu se je pojavila potreba po razširitvi

možnostjo hitre in enostavne analize ob postavitvi poljubnih kriterijev.

Od uporabe prvih LIS sistemov (Land Information System) in GIS sistemov (Geographical Information System) v akademskih krogih je minilo le ducat let in danes je v svetu na voljo čez sto različnih GIS sistemov.

Geografski informacijski sistem

je poseben prostorski informacijski sistem, ki omogoča zajemanje, vodenje, obdelavo, analize, moduliranje in prikazovanje prostorsko navezanih podatkov, hkrati pa

lahko poljubno vežejo druga tematska področja - geo- in hidrologija, upravno-administrativne ureditve, ekologija... Bistvena značilnost vseh geografskih informacijskih sistemov je namreč ta, da lahko različne podatkovne plasti med seboj poljubno povezujemo in izvajamo kompleksne analize zbranih podatkov o prostoru.

Tehnologija Geografskega informacijskega sistema ne sloni samo na povečanju kartografske produktivnosti in kakovosti, temveč zagotavlja tudi orodja za reševanje prostorskih problemov ter smotno odločanje v planiranju in vodenju prostora.

PROSTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM

sistema, zato smo se odločili za nabavo modula, ki omogoča kreiranje novih sklopov podatkovnih plasti. Nastala je digitalna jamska karta, ki je predstavljala osnovo za vse ostale podatkovne plasti s področja jamske infrastrukture, to je zračenja, merilnikov varnostno-informacijskega sistema, elektro in cevni instalacij, telefonije...

Zaradi obsega podatkov o jamski infrastrukturi se je porodila ideja o uporabi GIS za pomoč in podporo pri jamskih reševalnih akcijah. Nastal je koncept "Računalniško podprto delo jamske reševalne čete", ki smo ga kasneje vključili v razvojni projekt "Prostorski informacijski sistem RLV". S tem smo razširili uporabo prostorskega informacijskega sistema na druge rudniške strokovne službe - jamomerstvo, hidrogeološko službo, projektivo, rudarske škode.

Načrtujemo še integracijo tehničnega, varnostnega in poslovnega sistema z GIS, s čimer bi povečali kvaliteto podatkov in hitrost dostopa do celovite informacije, ki je potrebna za kvalitetno poslovno odločanje. Zato so takšni načini izobraževanja, izmenjave izkušenj in idej, kot je na primer mednarodni kongres o GIS, vedno povrnjena investicija, poleg tega pa priložnost za promoviranje imena in kvalitete RLV, pa tudi države Slovenije, v Evropi in v svetu.

tudi uporabniki posameznih sistemov s svojimi aplikacijami in idejnimi rešitvami. Konferenco so spremljale tudi razstave strojne in programske opreme za razvoj in uporabo prostorskih informacijskih sistemov ter geodetske merilne in računalniške strojne opreme.

Na letošnji konferenci združenja AGI je prvič sodeloval tudi RLV s svojimi strokovnjaki Bojanom Škarjo, Francijem Lenartom in Markom Mavcem. Predstavili smo RLV in naš prostorski informacijski sistem na t.i.

poster session s plakatom "Uporaba GIS v premogovniku", kar je bilo posebej zanimivo zaradi izredne gostote podatkov na področju eksploatacijskega polja RLV. Soavtor plakata je bil tudi Miran Lukaček.

Na plakatu smo prikazali s prostorskim informacijskim sistemom izdelane karte:

- prostorsko lego rudniškega eksploatacijskega prostora v Šaleški dolini, z vsemi podzemnimi objekti, kot orientacijsko podlago pa smo izrisali topografsko karto na istem območju,
- del geološke karte,
- del rudniških elektro inštalacij v jamskih progah,
- detajl karte zračenja,
- zemljiški kataster na eksploatacijskem območju RLV,
- podzemni kataster na območju Novih Prelog,
- vodotoke v Šaleški dolini,
- vsebnost žvepla, svinca in cinka v tleh v Šaleški dolini.

V RLV smo se z geografskim informacijskim sistemom pričeli ukvarjati leta 1990, ko je bil postavljen koncept prostorskega informacijskega sistema v občini Velenje. V nekaj mesecih smo ustvarili eno največjih podatkovnih baz prostorskih podatkov v Sloveniji in danes ostajamo z vedno večjo količino podatkov trdno v slovenskem vrhu.

Marko Mavec in Franci Lenart

Atletski klub Velenje

Izteka se leto in prihaja čas, ko se radi ozremo nazaj in ocenimo delo. V Atletskem klubu Velenje smo že opravili inventuro naše dejavnosti.

Z delom in uspehi smo v glavnem zadovoljni. Veseli nas, da imamo v naše vrste vključenih mnogo mladih in da dobro sodelujemo s šolami. Vsekakor pa smo klub in zato so za nas pomembni tudi dosežki naših atletov.

Ponosni smo na to, da smo lani na državnih prvenstvih osvojili kar 67 medalj. To pomeni, da so se člani našega kluba uspeli 67 krat uvrstiti med tri najboljše atlete v državi. Ne manjka nam mednarodne afirmacije, saj naši atleti uspešno nastopajo tudi izven meja naše države. Prav gotovo ne moremo mimo dejstva, da smo po dolgih letih dobili moderne atletske naprave na obnovljenem stadionu. To, da imamo odlične pogoje za trening in tekmovanja, postavlja pred nas nove naloge v tekmovalnem in organizacijskem pogledu. Potrudili se bomo, da bomo upravičili zaupanje tistih, ki nas v naših prizadevanjih podpirajo.

Kolektiv RLV je prav gotovo tisti, brez katerega si atletiko v Velenju težko predstavljamo. Od ustanovitve do danes se tkejo niti medsebnega sodelovanja, zato vsem njegovim delavcem želimo v letu 1994 veliko zdravja, uspehov pri delu in jim ključemo SREČNO!

World of GIS
AGI 93

Mednarodna konferenca AGI

Evropske in angleške strokovnjake, ki se na različnih področjih ukvarjajo s prostorskimi podatki, združuje zveza za geografske informacije - AGI (Association for Geographic Information).

Združenje vsako leto organizira konferenco in letošnja, peta po vrsti, je potekala od 16. do 18. novembra v Birminghamu v Veliki Britaniji. Tema letošnje konference, geografski informacijski sistemi, je bila zbir najpomembnejših dosežkov na tem področju v akademskem, tehničnem, komercialnem in raziskovalnem smislu. Na predavanjih so svoje ideje predstavili vodilni proizvajalci programske opreme, strokovnjaki za razvoj strategije o prostorskih podatkih pa

NOGOMET

NK Rudar

NOGOMETAŠI RUDARJA PREBRODILI KRIZO?

Za nami je jesenski del sezone 1993/94 v nogometu. Razplet v prvi nogometni ligi je bil nekako pričakovan. Na vrhu lestvice so moštva, ki so dosežena mesta načrtovala. Tekme v zadnjih treh krogih so bile na meji regularnosti. Sneg, mraz, led in veter so močno vplivali na rezultate. Kajti igrati pri temperaturi pod 0o C in na zasneženih igriščih, ni niti najmanj prijetno. V takšnih razmerah se ne počutijo dobro niti najbolj

živilom, Braniku, Potrošniku, Belvedurju, SCT Olimpiji, AM Cosmosu in Muri. Točko so odščipnili Kopru, Optimizmu, Istragasu in Publikumu. Premagali pa so Primorje, Krko Novoterm in Mavrico. Rudar je na lestvici 12., ima pa 9 točk.

Kje so vzroki za tak razplet?

Vsekakor je glavni vzrok odhod najboljših igralcev. V klubu so razen nekaterih ostali

upajmo, drugačna. V goste pridejo klubi, ki bodo odločali o vrhu lestvice. V prvem krogu bo gostovala Gorica, to pa bo priložnost za prvo zmago in oddolžitev za poraz v Gorici.

Nogometiški članske enajsterice Rudarja kljub končanemu prvenstvu ne počivajo, saj sodelujejo v zimski ligi prvoligašev. V Nogometni zvezi Slovenije so se namreč odločili, da organizirajo dvoransko nogometno prvenstvo. Moštva I. in II. lige so razdelili v dve skupini. Rudar je v vzhodni skupini skupaj z Muro, Potrošnikom, Branikom, Publikumom, Mavrico, Avto Bumom in Ero Šmartno. V vzhodni skupini pa igrajo Koper, Belvedur, Istragas, Primorje, Gorica, Živila, SCT Olimpija in Finali iz Pirana.

Prvi turnir je bil odigran 5. decembra v Luciji in v Murški Soboti. Igralci Rudarja so igrali v Murški Soboti in se najprej pomerili z Mavrico - zmagali so z rezultatom 5:4 -, nato pa še z Avto Bumom iz Kočevja in bili prav tako boljši; zabeležili so izid 6:1.

V nedeljo, 12. decembra, je bil gostitelj drugega turnirja velenjski Rudar. Turnir je bil odigran v Rdeči dvorani, domača ekipa pa je najprej premagala Publikum s 3:1, nato pa še Muro s 4:3.

Mladinska ekipa Rudarja je prvenstvo končala na 10. mestu, zbrala pa je 9 točk. Treh tekem ni odigrala zaradi slabega vremena, ki je skoraj uničilo pomožno igrišče.

Tudi kadeti Rudarja so prvenstvo sklenili na 10. mestu z 9. točkami in prav tako tremi neodigranimi tekmami.

Po besedah predsednika izvršilnega odbora NK Rudarja Hermana Arliča bo treba takoj spomladi urediti pomožno igrišče in usposobiti rezervno igrišče na zahodni strani stadiona.

Obe pionirski enajsterici Rudarja sta se odlično odrezali v svojih konkurencah, saj sta osvojili prvi mesti. Zaslužita si čestitke!

Drago Kolar

zagrizeni ljubitelji nogometa, ki igrajo spremeljajo s tribun. Zato bi veljalo razmisliti o tem, da bi se prvenstvo začelo vsaj 14 dni prej.

Razplet prvenstva je bil za NK Rudarj več ali manj pričakovan. Klub, ki ostane brez ključnih igralcev, ne more računati z velikim metom ali celo vrhom lestvice. Posebno presenečenje pa je bilo, ko je klub teden pred začetkom prvenstva zapustil kapetan Matjaž Cvikl. Po besedah trenerja NK Rudar Draga Kostajnska je težko v kratkem času nadomestiti igralca, na katerem je bila grajena igra moštva. Da pa bi se vse skupaj še bolj zapletlo, je odšel igralec, ki bi Matjaža Cvikla vsaj delno lahko nadomestil, to je Amir Karič.

Tako so velenjski nogometiški v prvih osmih krogih osvojili le dve točki. Najhujši poraz so doživeli v petem krogu v Ljubljani proti državnemu prvaku SCT Olimpiji, ko so izgubili z rezultatom 9:1. V petnajstih odigranih krogih so klonili proti Gorici,

mladi in neizkušeni igralci, ki pa težko nosijo breme odgovornosti. Ko je vse izgledalo že brezupno, sta v klub prišla dva nova igralca, in sicer Goran Živanovič in Slavko Komar. Prvič sta v prvenstvu zagrata v 11. krogu proti Istragasu. Njun prihod je vtil novo upanje, seveda pa bo potrebnega nekaj časa, da se bosta uigrata z drugimi igralci.

NK Rudar bi potreboval še kakšnega dobrega strelca, kajti dosedaj so nerazporejeni igralci zamudili kar nekaj odličnih priložnosti za zadetek. Prvi del prvenstva so sklenili z negativno razliko v zadetkih - 16:31. Od šestnajstih zadetkov jih je 10 dosegel Željko Spasojevič, in sicer 4 iz prostih strelcev, 5 iz enajstmetrovk in enega iz igre. Dva zadetka je dosegel Matej Vidovič, po enega pa Nedret Omerovič, Alen Mašanovič, Slavko Komar in Goran Živanovič.

V spomladanskem delu prvenstva bo slika,

NK RUDAR Velenje

Vsem našim navijačem, sponzorjem, posebej pa še delavcem RLV, se toplo zahvaljujemo za podporo, ki smo je deležni v dobrem in slabem.

Obenem vsem želimo srečno, zdravo in uspešno leto 1994.

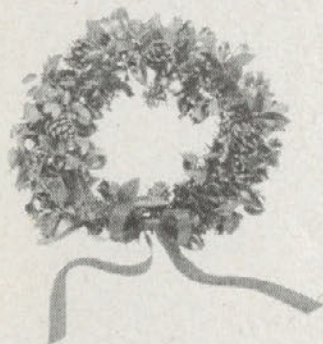
NK Rudar Velenje

PRAZNIČNI DNEVI

BOŽIČ

Največji in najstarejši krščanski praznik je velika noč, vendar pa je božič med ljudmi gotovo najbolj priljubljen praznik, ki je nase vezal celo paleto najrazličnejših kulturnih prvin in z njimi šeg, navad, verovanj. Njegova zunanja znamenja so predvsem božična smrečica (novoletna jelka), jaslice, darila, petje in voščilnice.

Na božič se kristjani pripravljajo. Ta priprava je daljna - advent in neposredna - devetdnevna. Advent pomeni "prihod", torej čas, ko se verniki pripravljajo na Kristusov prihod. Pripravljajo se štiri adventne nedelje, ki označujejo štiri obdobja zgovine stare zaveze. Ta čas ponazarja tudi adventni venec, posebno znan na Koroškem, v Avstriji, Nemčiji, pa tudi Belgiji, na Švedskem. Spleten je iz smrečja, na njem pa so štiri modre ali bele sveče in violetni trakovi. Vsako nedeljo do božiča je treba prižgati eno svečo več. Iz smrekovine, jelkovine, borovine, macesna, bršljana, omele, božjega drevca, božičnih jagod in drugih podobnih zimzelenih rastlin

pa se spletajo božični vencji (na sliki). Okrašeni so s storži in rdečimi pentljami.

Božič je povsod po svetu tipičen družinski praznik. Ljudje takrat ostajajo doma; po prepričanju naših prednikov je tako velik praznik, da ga ne smemo motiti niti z obiski. Zanje je namenjen drug dan, praznik sv. Štefana, 26. december. Svet ima čas od božiča do novega leta za zimске počitnice. Zdaj je tako po mnogih desetletjih tudi pri nas, ko je prost tudi 26. december, a ne kot štefanovo, temveč kot dan samostojnosti, ko smo leta 1990 razglasili rezultate plebiscita za samostojno Slovenijo.

Božiček

Ilustracija Thomasa Nasta
iz leta 1881

Za evropski svet so zlasti pomembne skandinavske šege in verovanja, ker so direktno vplivale na evropski pojav in čaščenje božiča in mitičnega posebljenega bitja - Božička. Figuro in osebo Božička so pomagale oblikovati številne kulture, nima pa - razen v slovenskem nazivu - nič skupnega s krščanstvom. Finski Božiček živi na Laponskem, na Islandu je Božiček "tisti, ki kuka skozi okno", v Nemčiji je božičnih bitij, ki prinašajo

darove, več, v Italiji otroke obdaruje dobra čarovnica Befana, a šele na tri kralje, 6. januarja, v Angliji na deželi nosi darila "oče božič", drugje pa splošno znani Santa Claus. To je skrajšano ime za st. Nicholas, ki izvira iz Holandije, pomeni pa sv. Miklavža. Iz vseh teh oseb se je rodil današnji Santa Claus, ki je osvojil ves svet. Je majhen mož z dolgo belo brado in rdečo kapo ali kapuco ter rdečim plaščem. Na hrbtu nosi koš z lepo zaviti darili, okrog pa potuje s sanmi, ki jih vozi navadno osem severnih jelenov. Po legendi naj bi svetnik nekoč vrgel v neki dimnik nekaj zlatnikov. Padli so v nogavico, ki se je sušila ob ognjišču. To je bil začetek znamenite "božičkove nogavice", v katero so dajali in še dajejo otrokom darila.

V Ameriki imajo kraj, ki se imenuje Santa

Claus (Indiana), kjer stoji na glavni ulici Božičkov kip. Za božič ga otroci dobesedno zasipajo s pismi Božičku. Na Grenlandiji imajo uradno Božičkovo pošto, katere naloga je, odgovoriti na tisoče pisem otrok z vsega sveta. Otroci pišejo vse leto, tudi poleti. Naslov: Božiček - Santa Claus, Nuuk (Godhaab), Grönland, Denmark.

Socialistične dežele so po ruskem zgledu pred desetletji dobile dedka Mraza. Tudi ta ima sani in v njih vprežene severne jelene. Oblečen je v topel kožuh, na glavi pa ima nekakšno kozaško kučmo. Pri nas smo jo uspešno spremenili v tradicionalno slovensko polhovko, kožuh pa je okrašen s slovenskimi ljudskimi ornamentami. *Povzeto iz knjige Damjana J. Ovsa Velika knjiga o praznikih*

RAZSTAVA

V avli in jedilnici upravne zgradbe RLV v Novih Prelogah bo

od 20. 12. do 20. 1. 1994

odprta RAZSTAVA LIKOVNIH DEL, ki so jih ustvarili otroci v poletni likovni koloniji.

Vabljeni k ogledi

PRIEMERNO DARILO

Če želite kupiti video kaseti s filmom o RLV in filmom o jamski reševalni vaji na 18. srečanju rudarskih reševalcev Slovenije in Hrvaške, se oglasite v uredništvu Rudarja.

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta Cirila se zahvaljujem rudarski godbi, govornikom za poslovilne besede ter sodelavcem in sindikalni podružnici obrata HTZ za darovano cvetje in izraze sožalja.

Miran Debelak z družino

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

				HOTELSKO TURISTIČNO PODJETJE V PORTOROŽU	RAZSODNICA SPORA	KEMIČNI ZNAK ZA NIKEJ	AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA GARDNER	DRŽAVA NA JUGOZAH. AFRIKE	VETRNIKA (v botaniki)					
		OKUSEN JUŽNI SADEŽ	GLAVNO MESTO ARMENIJE	KEMIČNI ZNAK ZA RUBIDU	JAPONSKO NABIRALKE BISEROV REDKEJŠA STROČNICA	IVAN MEŠTROVIČ	BOGDAN OREŠČANIN LETOVIŠČE OB ŽENEV. JEZERU							
		NAJDALJŠA AFRIŠKA REKA	GRŠKA BOGINJA NESREČE KRATICA ZA SEVERNO ZAHOD.											
LoM	KAPITAN MANUŠE LADJE	DOMAČA ZDRAVLJNA RASTLINA	GRMASTA STRUPENA METULJNICA	ZADNJA ČRKA ABECEDA KILOVOLT	IVAN KRAMBERGER	IVAN AASEN DEL POHIŠTVA		VERA PANOVA NAZ. PAPERJEVA POMPRŽENKA		ZAGREB	ZIMSKI POJAV. IVJE	FRANČOSKI POLITIK 1859-1914 reform. soc. Jean	ZEMLJEVINE KNJIGE	
ZIMSKO OTROŠKO VOZILO					VELEŃSKA VELE- BLAGOVNICA			NEKDANJE IME ZA IRAN						
PLAVALNA DISCIPLINA					SEDANJI LETNI ČAS	RIMSKA S	PRIREDNI VEZNIK SPECIALISTI ZA OPTIKO	DENARNI BON IZ ČASOV FRANČOSKE REVOLUCIJE						
MEDNARODNA OKRAJŠAVA ZA INŽENIRJA				EKSPORT, IZVAŽANJE				SVETOZAREVO			OKRAJŠAVA ZA JULIJ			
MARIBORSKI ALP. SMUČAR (Peter)				MILANO KEMIČNI ZNAK ZA NATRIJ	ZORAVILO V OBLIKU KROKULICE ALI PRIOČICE ARABSKI ŽREBEC						VELEŃSKO TRG. PODJ. OROBITEV			
PISARNA EKONOMIA							MESTO V BOM OB JEZERU POLJICE SLOV. IME ZA SEPTEMBER					ZNIŽANA NOTA "E" LJUBK. NAZIV ZA IVANA		
LJUDSTVO BREZ PRAVICE					PRVI RIMSKI ZALOŽNIK			NIKOLA TESLA NOSNIKI (m,n,ri)			OPISI ČRTI RIMSKA 950			
				JAPONSKA UTEŽNA MERA PREOZADNJA ČRKA SLOV. ABECEDA				IZDELOVALEC ZOF	MESTO V UKRAJINSKI REP. IME SLOV. SLIK. IN GRAFIKA ŠIBICA			VISOKOTRAV. NATA STEPA V J. AMERIKI	GLAVNA ŽILA ODVODNICA	
					PRISTANIŠČE OB AZOVSKEM MORJU					KOVAČKO ORODJE NAKVALO LIBERALKA DEMOKRATIČNA STRANA				
					PECIVO SKLADANEC						SARAJEVO	100 m ² ALUMINIJ		
					ŽENSKO IME				VPAD VLJSKE KEMIČNI ZNAK ZA URAN					
					BEL KOSMIČAST OBLAK						ALOJA			

Ugankarski slovarček:

ERIVAN - glavno mesto Armenije, **EVIAN** - letovišče ob Ženevskem jezeru, **JAURES** - Jean (1859-1914), francoski politik, reform. socialist, **LVOV** - mesto v Ukrajinski republiki, **NAMIBIJA** - država na jugozahodu Afrike, glavno mesto Windhoek, **PIN** - Peter, mariborski alpski smučar. Vaše rešitve pričakujemo v našem uredništvu (RLV, Partizanska 78, Velenje) do petka, 14. januarja 1994. Med pravnimi rešitvami bomo tri izžrebali in njihove avtorje nagradili.

PRIJETNO PRAZNOVANJE!